

ДРАГАН РОКВИЋ
Градска библиотека Суботица
regional.subotica@gmail.com

УДК 027.022:021.4(497.113)
911.375.62:021.4(497.113 Палић)
02:[616.98:578.834

ИРЕН БОГНАР
Градска библиотека Суботица
bognar.iren@gmail.com
ХЕЛЕНА ОМЕРОВИЋ
Градска библиотека Суботица
helenaomerovic@gmail.com

„БИБЛИОТЕКА НА ОТВОРЕНОМ” – ИСКУСТВА БИБЛИОТЕКЕ НА ПАЛИЋУ У СУСРЕТ НОВОЈ ДРУШТВЕНОЈ И БИБЛИОТЕЧКОЈ СТВАРНОСТИ – ИЗАЗОВИ

САЖЕТАК | У ванредним околностима насталих пандемијом COVID-19 било је потребно наћи модалитете одржавања књижевних сусрета, радионица и изложби на отвореном простору. Тај простор је пронађен у оквиру комплекса огранка библиотеке на Палићу, на простору задњег дела, где се налази парк. У припремним активностима следило је уређење и култивисање парковске површине, ограђивање, довођење неопходне инфраструктуре (вода, струја), те постављање привременог објекта (контејнера), где би се држале ствари неопходне за извођење програма. Први радови на пројекту и први сусрети са читалачком публиком дали су подстрек за извођење и даљи наставак пројекта „Библиотека на отвореном”.

Језеро Палић позната је туристичка дестинације не само у границама државе него и шире, у регионалним оквирима. Језеро и његову околину годишње посети десетине хиљада туриста, који су ускраћени за културне програме, који се делимично и једино одржавају на Летњој позорници и Великој тераси. Палићка библиотека смештена је у самом туристичком језгру, урбаном центру насеља Палић и окружена је предивним парком. Гости Палића и културно посленици веома су срдечно дочекали почетак културних активности на овој дестинацији – дворишту иза библиотеке, које је ограђено и инфраструктурно опремљено за извођење разних врста манифестација – од књижевних вечери, ликовних изложби – до дечјих радионица. Манифестационе активности које

се реализују у оквиру пројекта „Библиотека на отвореном“ прилагођене су мултикултуралном миљеу града, Палића и околних насеља и реализују се на српском, мађарском и хрватском језику. То су уједно и службени језици који су у употреби на територији града. И на овај начин негујемо мултикултуралност.

КЉУЧНЕ РЕЧИ | туристичка дестинација, регионални оквири, палићка библиотека, културне активности, мултикултуралност

***

У богатој историји суботичке Градске библиотеке њеном најстаријем огранку – на Палићу – припада посебно место. Организовано опремање овог огранка везује се за послератни период, у време када Градска библиотека постаје народна библиотека која има свој примарни задатак да изађе у сусрет грађанству. Она је постала центар из којег су ницале сеоске библиотеке и читаонице.¹ Од значаја је 1954. година када Градска библиотека успева да отвори огранак на Палићу.² Зграду за смештај испоставе дао је Општински народни одбор, који је уједно обезбедио и службеника који ће руководити огранком. За ту основну намену Градска библиотека тада је одвојила фонд од 1500 књига, на чак шест језика. У почетку библиотека је била смештена у монтажној згради преко пута Народног одбора, касније је премештена у зграду милиције, раније вилу Лихтнекер. Коначно, зграда је смештена на адреси Хоргошки пут 82, где се и данас налази.³ Ту импозантну и раскошну вилу изградио је Феликс Фалчионе на прелазу деветнаестог у двадесети век, касније је постала власништво пуковника Кароља Шагија, који је доградио задње просторије.⁴ Свака грађевина поред практичне примене представља сећање на особеност периода у којем је настала.⁵

Огранак Градске библиотеке на Палићу током минулих деценија имао је изузетно леп развој, данас је то место окупљања не само љубитеља књиге и читања, већ и многобројних туриста који посећују туристичку дестинацију и бању Палић.

¹ Blaško Vojnić Hajduk, „Gdje da osnujemo i uredimo male seoske čitaonice i biblioteke“, *Hrvatska riječ*, 17. 1. 1947: 5.

² „Pomoć kulturno-prosvjetnim društvima na naseljima“, *Hrvatska riječ*, 30. 7. 1954: 6.

³ „Gradska biblioteka otvara svoju ispostavu na Paliću“, *Hrvatska riječ*, 3. 9. 1954: 6.

⁴ Aurel Štadler, *Istorija Palića 1462-1958. Prikaz Banjskog lečilišta i jezera Palić, Ludoš, Krvavo jezero, Slano jezero, potoka Kireš, na bazi izvornih radova i ahivske građe* (Subotica: Palić-Ludaš, 1998).

⁵ Gorana Petrović, „Beograd festival u funkciji oblikovanja imidža Beograda“, *Kultura, časopis za teoriju i sociologiju kulture i kulturnu politiku*, књ. 122/123 (2009): 23.

На почетку новог миленијума библиотеке у целом свету суочене су са бројним, понекад чак драматичним изазовима, и ти изазови нису изостали ни када је реч о суботичкој библиотеци. Напоре са знатним технолошким новинама, библиотеке се суочавају и са великим изменама своје улоге.⁶ Временом, и у Суботици, као и у другим градовима у региону, све више сазрева свест да је у наредном периоду потребно културу посматрати у ширем контексту – развојних потенцијала креативних индустрија у циљу формирања јавне свести о њиховом значењу у конципирању савремених стратегија развоја које утичу не само на економски раст, већ и на синергијске ефекте које имају на развој других сфера друштвеног живота.⁷ У суботичкој Градској библиотеци све више сазрева свест о повезивању економских, пре свега туристичких повезивања са аспекта њиховог утицаја на превазилажење како привредних, тако и других важних друштвених проблема. Палић је важна економска, културна и туристичка дестинација.

У међувремену, изузетно великим искушењима пред којима стоји најстарија установа културе у Суботици допринела је и пандемија COVID-19 те је било потребно наћи модалитете одржавања књижевних сусрета, радионица, манифестација на отвореном простору и тај простор је пронађен у оквиру комплекса огранка, на простору задњег дела, где се налази парк. У припремним активностима следило је уређење и култивисање парковске површине, ограђивање, довођење неопходне инфраструктуре (вода, струја), те постављање привременог контејнера, где би се држали неопходни реквизити неопходни за извођење манифестација и радионица. Први радови на пројекту „Библиотека на отвореном“ и први сусрети са читалачком публиком дали су подстрек за даље настављање пројекта. Културна активност на Палићу, према мишљењу корисника, веома је важна јер нам помаже да изградимо наш унутрашњи живот: фантазије, емоције и идентитет. Са друге стране, библиотечки систем мора успоставити одговарајуће тачке приступа. То није нимало лак задатак јер није довољно знати само где потенцијални корисници живе и раде, већ и куда се крећу. Палић је омиљено излетиште, међутим, колико ће они бити спремни да напусте своје уобичајене правце кретања да би посетили библиотеку зависиће од важности које придају својим захтевима и степену

---

⁶ Žoel Miler i Žan-Luj Miler, *Menadžment biblioteka* (Beograd: Clio, 2006), 18.

⁷ Marina Đurđević, „Razvoj kreativnih industrija kao prioritet evropskih kulturnih politika“, у *Tehnologija, kultura, razvoj: tematski zbornik radova XX naučnog skupa međunarodnog značaja Tehnologija, kultura, razvoj, održan na Paliću od 3. do 5. septembra 2013. godine: kontekst skupa Zapadni Balkan na putu ka Evropskoj uniji* (Beograd: Udruženje Tehnologija i društvo, 2013), 197.

очекивања њиховог задовољења. Према томе, врло је сложен одговор на питање хоће ли потенцијални корисник у одређеној ситуацији посетити одређену библиотеку, а ми врло ретко располажемо са довољно података да бисмо на то питање одговорили.⁸ С тим у вези, сматрамо важним да у наредном периоду обавимо једно истраживање о културним навикама и потребама наших корисника, првенствено туриста. Навике које носе са собом, као и културне потребе које имају амбицију да задовоље на својим одморима, морале би бити путоказ за будуће деловање.

Језеро Палић позната је туристичка дестинација не само у границама државе, него и у регионалним оквирима. Као купалиште почео је да се развија педесетих година 19. века.⁹

Језеро и његову околину годишње посети десетине хиљада туриста, који су у великом делу ускраћени за културне програме, не рачунајући музичке садржаје који се дешавају на Летњој позорници. Палићка библиотека смештена је у самом туристичком језгру, урбаном центру насеља Палић и окружена је предивним парком. Гости Палића, као и локална домицилна културна публика, са усхићењем су дочекали културне манифестације. Теме су биле разне, међу њима пажњу су привукле оне које говоре о културној традицији на Палићу. Дубоко свесни чињенице која говори у прилог тези да у савременом културном животу, митови и легенде, сећања која су се вековима формирала у европским градовима, не користе се само као део програма културне политике ради очувања културног наслеђа или „културног туризма“ у различитим облицима већ, још више, у процесу „брендирања“ који се развио у жељи да се град пласира као производ.¹⁰ Као носиоци пројекта виши библиотекари окупљени око пројекта развоја културног туризма на Палићу, водили смо се идејом да култура има широк појам деловања које имају конкретне последице у простору, а још више у урбаној структури града, као и чињеницу да је у последње време отварање културе и уметности захватило и урбане површине (улични фестивали, обликовање урбаног простора, интервенције уметника и сл.). Уметници и њихова публика желе да отворе поље размишљања - шта је урбани простор, какви су проблеми града, шта је социјализација, ко ствара и конзумира

⁸ Donald J. Urquhart, *Načela bibliotekarstva* (Rijeka: Izdavački centar Rijeka, 1986), 21.

⁹ Laslo Mađar, „Razvoj grada i njegova arhitektura“, *Rukovet: časopis za književnost, umjetnost i društvena pitanja* Година XLI, број 7-8-9 (1995): 34.

¹⁰ Milena Dragičević-Šešić, „Kultura u funkciji razvoja grada: kulturni kapital i integrativna kulturna politika“, *Kultura, časopis za teoriju i sociologiju kulture i kulturnu politiku*, књ. 122-123 (2009): 23.

уметност, каква је одговорност према политичкој, економској, и у нашем случају посебно, туристичкој стварности.¹¹

У савременим условима глобалног тражења и медијског комуницирања наш пројекат одржан током пролећа/лета 2021. чини се више него успешан јер смо, полазећи од савремених сазнања, да се град у социолошком и економском смислу појављује као најсложенији производ, односно тржишна марка - успели да брендирамо Палић. Показали смо да је могуће, у оквиру скромног простора, направити место које зрачи, место „производње знања“, место историјске иницијативе, слободе различитости и мултикултуралне коегзистенције.

Град је стање духа, нови менталитет, колективна меморија, традиција, прожимање старог и новог, јавност.¹² Наши корисници и многобројни туристи са нестрпљењем очекују даљи наставак активности.

---

¹¹ Blaž Peršin, „Participacija kulture u urbanom prostoru“, u *Perspektive - održivi razvoj kulture: evropske perspektive*, уредник Biljana Mackov (Нови Сад: Publisher; Завод за културу Војводине, 2012), 121.

¹² Ana Vasiljević, „Kreiranje identiteta, „brendiranje grada“, *Kultura, časopis za teoriju i sociologiju kulture i kulturnu politiku*, књ. 122-123 (2009): 106.

DRAGAN ROKVIĆ
The City Library of Subotica
regional.subotica@gmail.com

IREN BOGNAR
The City Library of Subotica
bognar.iren@gmail.com

HELENA OMEROVIĆ
The City Library of Subotica
helenaomerovic@gmail.com

“THE LIBRARY IN THE OPEN” - THE EXPERIENCES OF THE LIBRARY IN PALIĆ
IN THE LIGHT OF THE NEW SOCIAL AND LIBRARY REALITY - CHALLENGES

SUMMARY | In the emergency situation provoked by the COVID-19 pandemic it was necessary to find the modalities of holding literary meetings, workshops, and exhibitions in the open space. Such space was found within the complex of the Palić library branch, in the back of the library where a park can be found. As part of preparatory activities, the park was cleaned and cultivated, the fence was raised, the necessary infrastructure (water, electricity) was supplied, and a temporary object (a container) was installed to store the things necessary for delivering the program. The first ground works on the project and the first meetings with the readership encouraged us to deliver and continue the project “The Library in the Open”.

The Palić Lake is a famous tourist destination not only within the boundaries of our country, but beyond, across the region. The lake and its surroundings are visited by tens of thousands of tourists yearly, who are denied the cultural programs that are partly and exclusively held on the Summer Stage and the Great Terrace. The Palić Library is situated at the very tourist core, the urban center of the town of Palić, and is surrounded by a magnificent park. The guests coming to Palić and the cultural enthusiasts wholeheartedly embraced the beginning of cultural activities at this destination, in the yard behind the library that is enclosed and infrastructurally equipped for delivering different kinds of manifestations - from literary evenings, to art exhibitions, to children workshops. The manifestation activities that are realized as part of the project „The Library in the Open” are adapted to the multicultural background of the town of Palić and the nearby towns and are realized in Serbian, Hungarian and Croatian. Those are also the official languages that are in use within the town territory. And this is yet another way in which we nurture multiculturality.

KEY WORDS | tourist destination, regional boundaries, the Palić library, cultural activities, multiculturalism

ДРАГАН РОКВИЧ
Городская библиотека, Суботица
regional.subotica@gmail.com

ИРЕН БОГНАР
Городская библиотека, Суботица
bognar.iren@gmail.com

ХЕЛЕНА ОМЕРОВИЋ
Городская библиотека, Суботица
helenaomerovic@gmail.com

“БИБЛИОТЕКА ПОД ОТКРЫТЫМ НЕБОМ” – ОПЫТ БИБЛИОТЕКИ
В ПАЛИЧЕ ПЕРЕД ЛИЦОМ НОВОЙ СОЦИАЛЬНОЙ
И БИБЛИОТЕЧНОЙ РЕАЛЬНОСТИ – ВЫЗОБЫ

РЕЗЮМЕ | В чрезвычайных обстоятельствах, вызванных пандемией COVID-19, необходимо было найти условия для проведения литературных встреч, семинаров и выставок под открытым небом. Место было найдено за комплексом филиала библиотеки в Паличе, где расположен парк. За подготовительной работой последовали благоустройство парковой зоны и реализация комплекса мероприятий, ограждение, подведение необходимой инфраструктуры (вода, электричество) и установка временной бытовки (блок-контейнера), где бы хранились вещи, необходимые для реализации программы. Первые работы над проектом и первые встречи с читателями дали толчок к реализации и дальнейшему продолжению проекта “Библиотека под открытым небом”.

Озеро Палич - известное туристическое направление не только в пределах страны, но и во всем регионе. Озеро и его окрестности ежегодно посещают десятки тысяч туристов, которые не могут участвовать в культурных программах, которые проводятся только на Летней сцене и частично на Большой террасе. Библиотека Палича расположена в самом центре туристической зоны, в центре города Палич, и окружена красивым парком. Гости и представители культуры Палича очень тепло приветствовали начало культурных мероприятий на этом месте, то есть во дворе за библиотекой, который огорожен и инфраструктурно оборудован для различных мероприятий - от литературных вечеров, художественных выставок до детских мастерских. Мероприятия, реализуемые в рамках проекта “Библиотека под открытым небом,” адаптированы к мультикультурной среде города Палича и окрестных поселений и проводятся на сербском, венгер-

ском и хорватском языках. Это официальные языки, которые используются в городе. И таким образом мы развиваем мультикультурализм.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА | туристическое направление, региональные рамки, библиотека Палича, культурная деятельность, мультикультурализм

